

НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ НА ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ ПО ЗДРАВНИ ГРИЖИ ОТ МБАЛ – ВМА, СОФИЯ

Р. ДОЙНОВСКА¹ И И. СТАМБОЛОВА²

¹Клиника по пневмология и фтизиатрия, Военномедицинска академия – София

²Катедра „Здравни грижи“, Факултет по общественно здраве, Медицински университет – София,

SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITIES OF HEALTH CARE PROFESSIONALS AT MHAT – MMA, SOFIA

R. DOINOVSKA¹ AND I. STAMBOLOVA²

¹Clinic of Pneumology and Phthisiology, Multiprofile Hospital for Active Treatment –
Military Medical Academy – Sofia

²Faculty of Public Health, Department of Health Care, Medical University – Sofia

Резюме. Научноизследователската дейност в областта на здравните грижи през последните години бележи свое развитие. Засилва се интересът към провеждане на собствени проучвания. Целта на изследването е да се проучат нагласите на професионалистите по здравни грижи в МБАЛ – София, от състава на Военномедицинска академия. Обект на проучването са нейни служители. Доказа се необходимостта от допълнително обучение по методология на научноизследователската дейност, подкрепящо отношение на началниците на клиники и познание за новости в професията.

Ключови думи: специалисти по здравни грижи, обучение, научно изследване

Summary. Scientific research activities in the field of health care have registered progress in recent years. Interest in conducting original studies has been rising. The aim of the study was to explore the attitudes of health care professionals at the Military Medical Academy - Sofia. The subject of the study was the nursing staff of the hospital. The need of further training in scientific research methodology, supporting attitude by Clinic managers and extending knowledge of novelties in profession was proved.

Key words: health care professionals, training, scientific research

ВЪВЕДЕНИЕ

Основната цел на научноизследователската дейност се състои в създаването на нова научна информация, на ново знание за света. Научното изследване е немислимо без научна информация. Научната информация е тази логическа информация, отразяваща вярно явленията и законите на природата, обществото, мисленето. Тя служи на обществото и възниква от практическата дейност на човека. Като вид информация притежава някои характерни особености – придобиване на нови знания, възможност за многократно ползване, необходимост в съвременното общество. За да съществува научната дейност е необходимо да има обмен на информация.

Публикации в различни информационни източници (периодични списания, сборници, конгресни материали) или разговори между колеги, кореспонденция, участие в научни форуми. Всеки един от тези способности на предаване на информация има своето място и значимост.

През последните 10-15 години се развива научноизследователската дейност и в областта на здравните грижи. Те имат свои научни принципи, които е необходимо да се доразвиват и обогатяват. Съществуването на научни списания в областта на здравните грижи и сестринството са мястото, където различни въпроси от теорията и практиката търсят и намират своето решение. Те са възможност за по-голяма част от профе-

сионалното съсловие да получава актуална информация. Засилва се интересът към провеждане на собствени проучвания за редица аспекти на здравните грижи. За изграждането на всеки специалист са нужни множество специфични умения за професионалната му дейност и придобиване на определен обем познания. В учебните програми на факултетите по обществено здраве на медицинските университети съществуват модули за обучението по методика на научноизследователската дейност. Чрез активните действия на съсловната организация – Българската асоциация на професионали по здравни грижи (БАПЗГ), и с подкрепата от ръководството на болницата се разширяват възможностите за провеждане на различни научни форуми във ВМА.

Цел

Да се проучат нагласите на професионалистите по здравни грижи от МБАЛ – ВМА, София, за самостоятелна научноизследователска дейност и участие в научни форуми.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

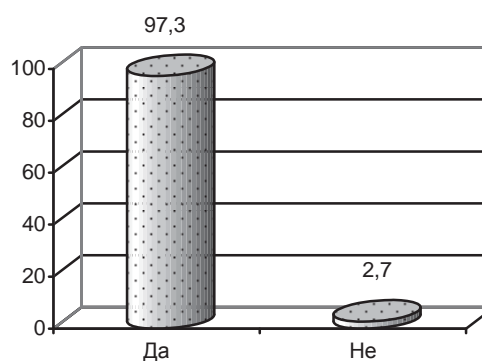
Проведена е анонимна социологическа анкета сред 149 професионалисти по здравни грижи през април 2011 г., участвали на Първата научна конференция, организирана от дружеството на БАПЗГ към МБАЛ – ВМА. Анкетната карта съдържа 9 закрити и 3 открити въпроса. Използвани са социологически, документален и статистически методи. За графичното оформление на резултатите е използван EXCEL for Windows.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Разпределението на участниците според медицинския профил е както следва: 83.9% са медицински сестри (от тях 20.1% са старши медицински сестри, лаборанти и акушерки), 6.7% са лаборанти (клинични и рентгенови), 2.7% са акушерки, 6.7% медицински специалисти от медицинските пунктове на ВМА. Разпределението по възраст на анкетирания е следното: във възрастовата група 20-29 г. – 20.1%, 30-39 г. – 39.2%, 40-49 г. – 36.7%, 50-59 г. – 4%.

На въпроса „Смятате ли, че подобни научни конференции допринасят за издига-

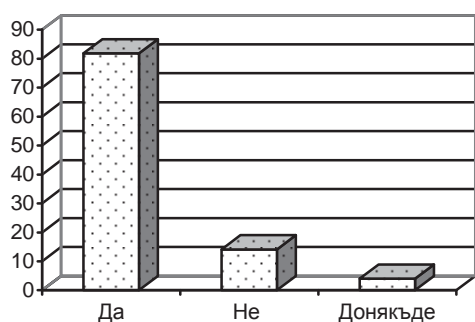
не качеството на здравните грижи?“ 97.3% (n = 145) от анкетирания категорично оценяват ползата от такъв научен форум и само според 2.7% (n = 4) той не носи полза (фиг. 1). От получените резултати се вижда, че почти всички професионалисти имат потребност от провеждане на професионални срещи и дискусии. Все по-голяма част от сестрите, акушерките и лаборантите повишават своята образователна степен, което неминуемо води и до желание да се дискутират редица проблеми на здравните грижи и мястото на професионалистите в тях.

Фиг. 1. Разпределение на анкетирания лица (в %) според мнението им за значението на научните конференции

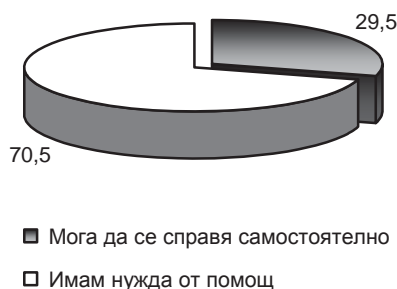
Доскоро участието в семинари, конференции, конгреси беше приоритет на лекарите. През последните години се увеличи възможността за такива участия и на професионалистите по здравни грижи. Практиката показва, че подобно участие е безпроблемно за лекарите от гледна точка на финансиране, подкрепа от ръководството и свързаните с това отсъствия от работа. Различните нива ръководители оценяват подобни прояви от страна на професионалистите по различен начин. Затова е интересно да разберем в каква степен срещат подкрепа анкетирания за подобно участие. На фиг. 2. се вижда, че 81.8% (n = 122) получават подкрепа, 14.1% (n = 21) – донякъде, и 4% (n = 6) не срещат подкрепа. Данните показват, че по-голямата част от ръководителите съдействат на медицинските сестри, акушерки и лаборанти за участие в научни форуми. Тези резултати биха могли да означават, че на ниво старши и главни медицински сестри, ръководители на отделения, клиники и болници се променя отношението към са-

мостоятелните научни прояви на професионалистите по здравни грижи.

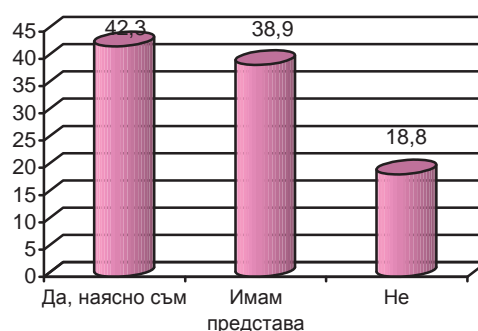
Фиг. 2. Разпределение на анкетираните лица (в %) според получаваната подкрепа

Налице е потребност на професионалистите по здравни грижи за участие в научни форуми чрез различни форми. Много важна е тяхната подготовка по въпросите на методологията на изследователската работа – същност и етапи на изследователския процес (формат, онагледяване, начин на съставяне на библиографията). Доколкото могат да се справят самостоятелно с тази дейност научаваме от отговорите на въпроса „Имате ли нужда от помощ за подготвяне на доклад, постер в подобна конференция?“ (фиг. 3). 70.5% (n = 105) от анкетираните посочват, че имат нужда от помощ и само 29.5% (n = 44) могат да се справят самостоятелно. Получените резултати категорично доказват необходимостта от допълнително обучение не само по отношение технологията за използване на информационни източници, социологическите методи за набиране на данни, дизайна на самото научно съобщение или доклад, статистическата обработка, а дори и за работа с различни компютърни програми за представяне на данните.

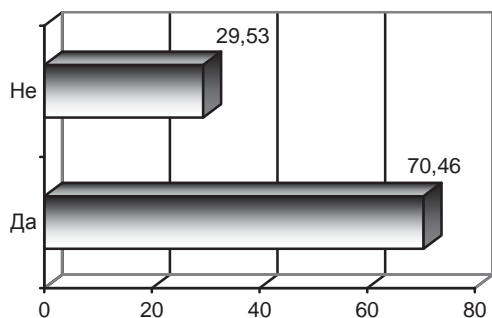
Фиг. 3. Разпределение на анкетираните лица (в %) според възможностите им за самостоятелна научна изява

Информираността на анкетираните за технологията на изготвяне на научно съобщение (доклад) се визира в отговорите по следния начин – за 42.3% (n = 63) тя не представлява трудност; 38.9% (n = 58) имат някаква представа за подготовката, провеждането на съответното проучване и обработването на научната информация, а за 18.8% (n = 28) работата с научна информация е непосилна (фиг.4). Резултатите потвърждават необходимостта от специализирано обучение, за да се премахнат бариерите в научното общуване и развитие на професионалистите по здравни грижи.

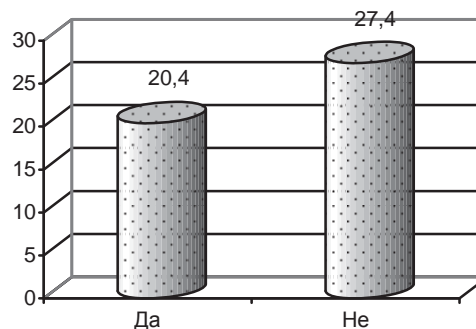

Фиг. 4. Разпределение на анкетираните лица (в %) според информираността им за технологията на изготвяне на научно съобщение

За изграждане на умения за научноизследователска дейност е необходимо предварително обучение и подготовка. Анкетираните лица, които имат бакалавърска и магистърска степени по управление на здравните грижи и са изучавали социология и методика на научноизследователската дейност могат да работят с научни източници и информация. Това са 29.5% (n = 44). Голям относителен дял 70.4% (n = 105) никога не са посещавали курсове и обучение по тази тема (фиг. 5). Резултатите биха могли да означават, че в следдипломното обучение се пропуска тази тематика, че няма интерес към нея от страна на учебните отдели в лечебните заведения или че професионалистите са оставени да се справят самостоятелно. Провеждането на подобни обучителни курсове би допринесло за по-голяма автономност на специалистите по отношение собствените проблеми в професията и възможност да ги дискутират пред много по-голяма аудитория.

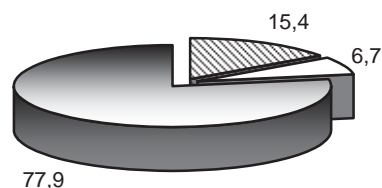
Фиг. 5. Разпределение на анкетираните лица (в %) според участието им в специализирани курсове за научноизследователска дейност

Фиг. 6. Разпределение на анкетираните лица (в %) според участието им в научни конференции

От анкетираните лица към момента на проучването 37.58% (n = 56) са участвали в научни конференции с научно съобщение или доклад и 62.4% (n = 93) не са имали участие. Както във всяка професия, така и тук не всеки има желание и възможност да се занимава с научна работа. Важното в случая е да се подпомогнат тези медицински сестри, акушерки, лаборанти, които проявяват интерес и активност при подготовката на научни съобщения и доклади. На проведената *Първа научна конференция на дружеството на БАПЗГ към МБАЛ – ВМА, София*, повечето от професионалистите, взели участие, са слушатели. Дори и пасивното участие обаче, както и самата обстановка, в която с колеги могат да се коментират професионални проблеми, да се изказват мнения и становища, се отразява благоприятно на професионалното развитие (фиг. 6). На фиг. 7 е представено разпределението според начина на участие във форума – 15.4% (n = 23) от всички участници са изнесли доклади, 6.7% (n = 10) са участвали с постери и 77.9% (n = 116) са слушателите (без участие).

Научните форуми и участия на специалисти са все още недостатъчни, а същевременно крайно необходими за цялото съсловие. Дори и добре организирани конференции, конгреси, които са извън населеното място представляват проблем за участие (най-често финансов) за по-голямата част от специалистите. Много малко са спонсорите за подобни участия.

■ С доклад (съобщение) □ С постер ■ Слушател

Фиг. 7. Разпределение на анкетираните лица (в %) според вида на участието им в научния форум

Всяко проучване трябва да оправдае положените усилия и средства за неговата реализация. Основното изискване на научната работа е да се дава гласност на получените резултати, да се ползват от повече специалисти и да имат практическа полза. Тези резултати могат да доведат до усъвършенстване на сестринската практика.

На табл. 1 са представени темите, към които анкетираните лица проявяват интерес за бъдещи научни форуми. За 100% от участниците е изключително важно да се провеждат редовно подобни научни събития. Обучението по методика на научноизследователската дейност е важно за 90.6% от специалистите. Най-предпочитани са темите за новостите в професионалната практика, собствените проучвания и европейските професионални постижения. Другите посочени теми са ранжирани според интереса, който предизвикват у анкетираните. Процентите надхвърлят 100% тъй като са посочени повече от един отговор.

Таблица 1

Предпочитани теми за бъдещи форуми	Брой	%
Обучение и подготовка за НИД	135	90.6
Провеждане на собствени проучвания	67	44.9
Новости в сестринската практика	50	33.5
Европейска сестринска практика	34	22.8
Обучение и професионална квалификация	28	18.8
Комуникация	14	9.4
Работа в екип	12	8.1
Дейности, свързани с управлението на здравните грижи	12	8.1

Изводи

1. Почти половината от всички анкетиранни (44,9%) професионалисти по здравни грижи в МБАЛ – ВМА, София изразяват желание и готовност за извършване на научни проучвания.

2. Доказана е необходимостта от специализирано обучение по методология на научноизследователската дейност.

3. Установи се подкрепящо отношение от началниците на клиники за самостоятел-

ните научни прояви на професионалистите по здравни грижи в болницата.

4. Провеждането на научни форуми допринася за запознаване с новостите в националната и европейската сестринска практика.

Библиография

1. Грънчарова, Г. Методология на изследователската работа, Учебно пособие за студентите от специалността „Здравни грижи“. Плевен, 2002, 1-15.
2. Грънчарова, Г., А. Велкова, С. Александрова. Социална медицина. Трето издание, ИЦ МУ – Плевен, 2009, 28-36.
3. Стамболова, И., А. Димитрова. Научното сестринско изследване – страхове и предизвикателства. – Здравни грижи, **8**, 2010, № 3, 6-11.
4. Томов, Д. Как се пише дипломна работа. МУ – Варна, 2001, 9.
5. www.rusconweb.ru

✉ Адрес за кореспонденция:

Ст. мед. сестра Росица Дойновска
Клиника по пневмология и фтизиатрия
Военномедицинска академия
ул. "Георги Софийски" № 3
1606 София
02/9225761
e-mail: doynovska@mail.bg